

AZ EGYETEM EZERÉVES ESZMÉNYE ÉS JÖVŐKÉPE

PROGRAMFÜZET

2024. november 8. (péntek) **9:00-16:30**
Ludovika Főépület | Széchenyi Díszterem

**NEMESKÜRTY ISTVÁN
TANÁRKÉPZŐ KAR**
OFFICIUM PRO PATRIA

**TANULÁSKUTATÓ
INTÉZET**

Professzorok Batthyány Köre

AZ EGYETEM EZERÉVES ESZMÉNYE ÉS JÖVŐJE

című konferencia

a Nemzeti Közzolgálati Egyetem
Nemeskürty István Tanárképző Karának,
a Mathias Corvinus Collegium
Tanuláskutató Intézetének
és a Professzorok Batthyány Körének
közös szervezésében valósul meg.

Az esemény tematikus fókuszja az universitas klasszikus értékeinek bemutatásáról és aktuális szerepének nézőpontjairól ad körképet magyar és neves nemzetközi előadók részvételével. Az előadások és a panelbeszélgetések az egyetemek lehetséges működési modelljeiről, szerepéről, a tehetséggondozás és elitképzés feladatáról és a felsőoktatásban megjelenő digitális megoldásokról szólnak.

PROGRAM

- 09.35–10.15** Megnyitó beszédek
Dr. Szegedi László
Oktatási Rektorhelyettes, Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Dr. Hankó Balázs
miniszter, Kulturális és Innovációs Minisztérium
Lánczi Péter
főigazgató-helyettes, Mathias Corvinus Collegium
Prof. Dr. Szabó Csaba Attila
titkár, Professzorok Batthyány Köre
- 10.15–10.25** Keynote speech:
Dr. Nicholas Tate
Oktatási szakértő, történész
- 10.25–10.35** Keynote speech:
Dr. Setényi János
Igazgató, MCC Tanuláskutató Intézet
- 10.35–10.45** Keynote speech:
Dr. Joanna Williams
Oktatáskutató, a Cielo agytröszt alapítója
- 10.50–11.45** *Az egyetemek klasszikus szerepe, feladata és jövője*
angol nyelvű kerekasztal beszélgetés
A panelbeszélgetés az egyetem klasszikus eszményének mai értékeit és helyét vizsgálja a felsőoktatásban. A résztvevők áttekintik, hogyan segítheti elő az egyetemi oktatás a tudományos szakértelem és az általános műveltség egyensúlyát.
- Dr. Nicholas Tate**
Oktatási szakértő, történész
Dr. Joanna Williams
Oktatáskutató, a Cielo agytröszt alapítója
Dr. Alka Sehgal Cuthbert
Oktatáskutató
- Moderátor: **Dr. Setényi János**
Igazgató, MCC Tanuláskutató Intézet
- 11.45–12.40** Ebédszünet

12.45-12.55 Keynote speech:
Dr. Alka Sehgal Cuthbert
Oktatókutató

13.00-14.00 *Tehetség gondozás és elitképzés a 21. században*
kerekasztal beszélgetés
A panelbeszélgetés a tehetséggondozás aktuális kérdéseit és jó gyakorlatait tárgyalja, különös tekintettel a felsőoktatásban betöltött szerepére.

Dr. Varga Réka dékán
NKE Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar

Dr. Fuszek Csilla igazgató, European Talent Center

Prof. Dr. Tátrai Tünde professzor, BCE

Prof. Dr. Mindszenty Andrea professzor, ELTE

Dr. Simon Vilmos docens, BME

Dr. Constantinovits Milán igazgató,
MCC Szakmai és oktatási ügyek

Batthyány Boldizsár Fiatalok Batthyány Köre

Moderátor:

Fodor Richárd Kutatásvezető,
MCC Tanuláskutató Intézet; egyetemi tanársegéd,
PPKE Vitéz János Tanárképző központ

14.00-15.00 *A digitális pedagógia és a tanításmódszertan szerepe és helye a felsőoktatásban*

kerekasztal beszélgetés
A kerekasztal fókuszában az oktatásban végbemenő digitális átalakulások állnak, a résztvevők reflektálnak az egyetemi oktatás módszertanának megújítási lehetőségeire.

Dr. Rétfalvi Flóra szakmai vezérigazgató Edutech Hungary Zrt.

Dr. Tódor Imre adjunktus, Sapientia EMTE

Prof. Szabó Csaba Attila titkár, Professzorok Batthyány Köre

Dr. Veszelszki Ágnes dékán
NKE Nemeskürty István Tanárképző Kar

Dr. Turcsányi-Szabó Márta docens, ELTE

Moderátor:

Dr. Setényi János igazgató
MCC Tanuláskutató Intézet

15.00-15.25 Kávészünet

15.30-15.40 Keynote speech:
Liliana Śmiech
Nemzetközi Főigazgató, Nemzeti Közzolgálati Egyetem

15.40-16.40 *Hazai egyetemi működési modellek és stratégiák*
kerekasztal beszélgetés
A panelbeszélgetés a hazai egyetemi működési modelleket és stratégiákat vizsgálja, különös figyelmet fordítva a fenntartói modellváltás hatásaira és a különböző intézményi profilok sajátosságaira.

dr. Varga-Bajusz Veronika államtitkár
Kulturális és Innovációs Minisztérium

Prof. Dr. Stumpf István
a miniszterelnök Stratégiai Tanácsadó Testületének tagja

Prof. Dr. Halász Gábor Kutatásvezető
MCC Tanuláskutató Intézet

Moderátor: **Szagos Enikő**
Stratégiai fejlesztési osztályvezető, NKE NITK;
Kutató, MCC Tanuláskutató Intézet

1. Az egyetemek klasszikus szerepe, feladata és jövője

„A nevelés felelős vezetői kezdik gyanítani, hogy jó szakember csak az lehet, aki az összefüggéseket is látja, kinek számára a mesterség, a szakma csak a kultúra szintézisének a tudás mikroszkópja alatt felnagyított részlete. Nem lehet jó orvos az, akinek nincs igazi filozófiai műveltsége, s nem lehet filozófus az, aki nem tud az emberiség legújabb élettani tapasztalatairól. Nem lehet jó alkotó mérnök, aki nem ismeri a természettudomány legújabb felfedezéseit, nem lehet alkotó ember, aki nem hordozza lelkében az emberi műveltség szintézisének alapanyagát. Soha nem élt ilyen tömegű ember Európában és Amerikában, és soha nem volt ilyen nagy szükség elsődrendű szakemberekre (...) az alkotó erejű szakember hiánya az embertömegek felduzzadásával egyenes arányban jelentkezik.”

(Márai Sándor, Röpírat a nemzetnevelésről, 145).

Az egyetemek eszménye közel 1000 éve határozza meg az európai (felső)oktatás képét. Az egyetem klasszikus ideálja a latin universitas fogalmához kapcsolódva oktatók és hallgatók, egyetemi polgárok közösségét jelentette. Az egyetem egészen a 19–20. században induló oktatási expanzióig egyet jelentett a kultúra diszciplínákon alapuló legmagasabb fokú közvetítésével. A középkori egyetem eszményképe szerint a hallgatók elsőként a bölcsészeti fakultás hét szabad művészetét (trivium és quadrivium) sajátították el. A fokozatosan specializálódó tudományterületek megjelenésével a szabad művészetek jelentősége csökkent, amelyet számtalan gondolkodó mellett José Ortega y Gasset is kritikával illetett:

Korunk egyetemének – összehasonlítva a középkori egyetemmel – az a sajátossága, hogy roppant mértékben kiterjesztette azt a fajta szakoktatást, amely a középkori egyetemen legfeljebb csak csíraformában volt jelen; ez még aztán tovább bővült a tudományos kutatással, s a kultúra oktatása, illetve továbbadása az egyetemről csaknem teljes egészében kiszorult.

*Ez nyilvánvalóan nagy melléfogás volt; s Európa most szenved meg ennek gyászos következményeit. A jelenlegi európai helyzet katasztrofális mivolta arra vezethető vissza, hogy, az átlagangol, az átlagfrancia az átlagnémet műveletlen, amennyiben nem rendelkezik a kornak megfelelő, a világról és az emberről szóló eszmék vitális rendszerével. Ez a közepszerű személyiség az újbarbár, visszamaradott saját korához viszonyítva, archaikus és primitív. Kora problémáinak fenyegető aktualitásához képest:*** Ez az újbarbár elsősorban a szakember – a mérnök, az orvos, az ügyvéd, a szaktudós aki nagyobb tudású, mint valaha, de egyben műveletlenebb is, mint valaha.*

(Ortega, Az egyetem küldetése, 319)

Ortega álláspontja szerint a társadalom leendő vezetőinek óhatatlanul szüksége van azokra a képességekre, amelyeket a középkori eszményeken alapuló cultura general (általános műveltség) elsajátításán keresztül fejleszthetnek.

A kérdés 2024-ben az, hogy milyen szabályozási, intézményi és tanulási környezetre van szükség a klasszikus diszciplínákon alapuló műveltség kialakításához.

2. Tehetséggondozás és elitképzés a 21. században

„Azoknak, akik a legjobban képesek profitálni az oktatás legmagasabb szintjeiből meg kell adni a lehetőséget, hogy ezt a maguk gyorsabb tempójában tehessék meg, és soha nem szabad szándékosan visszatartani őket alacsonyabb követelményszintekkel csak azért, mert a többség számára ezeket ítéljük megfelelőnek. Tekintettel arra, hogy a gyengébb teljesítményű tanulók számára is szükséges lehet a differenciált oktatás, be kell látnunk, hogy nem létezik egységes mód ennek megvalósítására.”

(Nicholas Tate: Konzervatív Iskola, 409. old)

A különböző talentumokkal, valamely életterületen kiemelkedő szellemi képességekkel rendelkező fiatalok támogatása egyidős az első oktatási intézményekkel. A tehetségkép kultúraspecifikus, de az első ókori civilizációktól kezdve minden közösség saját fénytörésben látta, viszont egyaránt fontosnak tartotta a tehetséges fiatalok szerepét és nevelését. Az ókori Kínában speciális állami bizottságokat hoztak létre a különlegesen tehetségesnek vélt tanulók vizsgáztatására, ahol a sikert magas jutalmakkal és előmeneteli lehetőséggel honorálták. Ehhez hasonlóan Platón filozófiájában kizárólag a legtehetségesebb ifjak válhatnak hivatottá az állam vezetésére. A középkori angolszász világ szívében kialakuló klasszikus egyetemeken tutoriális rendszert vezettek be, amely intézményes keretek között is a személyes mester-tanítvány kapcsolatra és folyamatos támogatásra épült.

A 21. századi tanulási körülmények között a korábbinál is látványosabbá válik a kiemelkedően tehetséges diákok sikere a nemzetközi térben, eseményeken és versenyeken keresztül.

A neveléstudományokon belül értelmezhető téma szakmai diskurzusának gyakori elemei között megjelennek definíciós viták, a tanulói képességek és a szociális háttér viszonyrendszere, a tehetség felismerésének kritikus időszaka, valamint a tehetségbarát (tanulási) környezet kialakításának fontossága. A tanulmányi siker nem minden esetben egyezik meg a potenciális képességekkel, ezek kibontakoztatásához és érvényesítéséhez elengedhetetlen a megfelelő támogató közeg. A tehetséggondozás életkorokon és iskolai fokozatokon átívelő fogalomkör, amelyet jelen panel a felsőoktatás formális és intézményen kívüli keretei között értelmez.

3. A digitális pedagógia és a tanításmódszertan szerepe és helye a felsőoktatásban

Az utóbbi években kiemelt figyelmet kapott a fenntartói modellváltás, amely azonban elsősorban lehetőségeket teremt, többek között ahhoz, hogy „modellváltás” következzen be az egyetemről, oktatásról és a módszerekről való gondolkodásban, mivel javarészt még múlt századi metódusokat alkalmazunk. Eközben már a munkahelyek kénytelenek alkalmazkodni a Z- és az alfa-generációs munkavállalók sajátosságaihoz és igényeihez.

2020-ban, a koronavírus miatti vészhelyzetben az egyetemi oktatás néhány hét alatt többet változott, mint az elmúlt fél évszázad alatt: a korábban csak szórványosan alkalmazott online oktatás egyik napról a másikra általánossá vált. Azonban az előadások, konzultációk, diplomavédések „kiközvetítése” csak egy a lehetőségek közül: a frontális oktatással, az önálló tanulással és hasonlókkal való innovatív kombinálás lehet a cél, a diákok igényeinek figyelembevételével, részvételükkel az oktatási programok módszereinek kidolgozásában.

Gyakori elvárás a munkahelyek részéről az, hogy a hozzájuk belépő friss diplomások „soft skill”-ekkel, azaz nem szakmai, de szakterületükhöz is kapcsolható személyes és szociális, interperszonális készségekkel is rendelkezzenek, így ezek kialakítása és fejlesztése is helyet kell kapjon a képzésben. A mesterséges intelligencia (MI) alkalmazások igen rövid idő alatt teret hódítottak, a felmerült problémákról eddig több szó esett, mint az MI nyújtotta lehetőségekről, sőt, eleinte a tiltás sem volt ritka. Mára a helyzet „normalizálódni” látszik: az egyetemek felismerték, hogy mivel a generatív MI alkalmazása mindenképpen terjedni fog a diákok körében, jobb kézbe venni, megpróbálni kontrollálni a folyamatot, és igyekezni minél több hasznot húzni belőle.

Végül fontos kérdés az is, hogyan tudjuk megőrizni az egyetemi oktatás hagyományos értékeit a megváltozott világban, ellenállva a Nyugaton már lassan általánossá váló „progresszív” oktatás térhódításának.

4. Hazai egyetemi működési modellek és stratégiák

Mindamellet, hogy minden felsőfokú oktatási intézmény őrzi az egyetemek eszményét, a legtöbb büszke sajátosságaira és erős identitástudattal rendelkezik. Az intézmények létrejötte is egy konkrét társadalmi igényre reflektál, hiszen egy adott közösség vagy feladat szolgálatában alapították őket.

Az első ókori akadémia Platón vezetése alatt szerveződött, mivel az ő személyisége és filozófiai gondolatai adták az egyediséget. A középkortól Európában egyházi engedélyhez és uralkodói szándékhoz, később állami érdekekhez kötődött az egyetemalapítás. A mai modern intézmények ezekhez hűen őrzik történelmüket és egyediségüket egy globalizálódó, homogenizálódó világban is.

Magyarországon a fenntartói modellváltás deklarált célja volt, hogy lehetőséget teremtsen az oktatói profilhoz és az egyetem küldetéséhez leginkább megfelelő gazdálkodáshoz és tervezéshez. Emellett a modellváltás további következménye, hogy az alapítványok gazdálkodását egyéni mutatók alapján szabályozzák.

Az egyetemek, attól függően, hogy milyen képzésben részesítik a hallgatóikat, különböző fenntartói modelleket és stratégiákat követhetnek idehaza. Egyes intézmények, amelyek jelentősebb tevékenységet folytatnak az oktatás nemzetközi színterén, képesek professzorokat és hallgatókat is toborozni külföldről. Azon egyetem, amely hazánk közszolgálati szakembereit képző, állami fenntartás alatt működik. A gyakorlati szakembereket képző intézmények esetében viszont szoros együttműködés figyelhető meg a partnerintézményekkel. Sajátosságot mutatnak az egyházi fenntartású egyetemek is, mivel megjelenik az adott felekezet értékrendje az oktatás során.

